

ZARZĄDZENIE

Dnia 31 stycznia 2025 r.

SSN Zbigniew Puskarski

zarządził:

- 1. zawiadomić – przez doręczenie niniejszego zarządzenia – adwokat P.L., obrońcę skazanego A.B., iż nie uznano za dopuszczalne wznowienie z urzędu postępowania kasacyjnego, zakończonego postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 23 listopada 2023 r., sygn. akt V KK 482/22;**
- 2. sprawę zakreślić w repertorium KO.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Rejonowego w Bełchatowie z dnia 13 października 2021 r., sygn. akt II K 486/21, A.B. za czyn z art. 200 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. został skazany na karę 2 lat pozbawienia wolności.

Po rozpoznaniu apelacji wniesionej przez obrońcę oskarżonego Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim wyrokiem z dnia 19 maja 2022 r., sygn. IV Ka 65/22, zmienił zaskarżony wyrok w zakresie opisu czynu, natomiast w pozostałej części, tj. obejmującej m.in. wymiar kary, wyrok utrzymał w mocy.

Obrońcy skazanego A.B. wniesli kasację od wyroku Sądu odwoławczego, którą Sąd Najwyższy rozpoznał 23 listopada 2023 r. na rozprawie i wydanym w tym dniu postanowieniem, sygn. akt V KK 482/22, oddalił ją jako oczywiście bezzasadną.

Adw. P.L., obrońca skazanego A.B., skierowała do Sądu Najwyższego pismo datowane 8 listopada 2024 r., które określiła jako „Wniosek o zbadanie podstaw do wznowienia postępowania kasacyjnego oraz jego ewentualne wznowienie”. W uzasadnieniu podała, że na etapie postępowania kasacyjnego zaszła bezwzględna przyczyna odwoławcza określona w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., polegająca na nienależytej obsadzie Sądu Najwyższego, a to z powodu zasiadania w jego składzie sędziów Małgorzaty Bednarek i Pawła Kołodziejskiego, którzy do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego zostali powołani na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw. Obrońca przytoczyła nawiązujące do tej okoliczności uchwały Sądu Najwyższego:

- składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20, w której stwierdzono m.in., że „nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. (...) zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3)”,

- składu siedmiu sędziów z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22, z której m.in. wynika, że w przeciwieństwie do sędziów sądów powszechnych, każdy sędzia Sądu Najwyższego, który uzyskał nominację w następstwie brania udziału w konkursie przed Krajową Radą Sądownictwa po 17 stycznia 2018 r., *a priori* nie spełnia minimalnego standardu bezstronności i każdorazowo sąd z jego udziałem jest nienależycie obsadzony w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

Autorka pisma wskazała również, że postanowieniem z dnia 3 września 2024 r., wydanym w sprawie II KO 68/24, Sąd Najwyższy dopuścił możliwość wznowienia z urzędu postępowania kasacyjnego z powodu zaistnienia uchybienia, o którym mowa w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

Odnosząc się do tego wystąpienia należy stwierdzić, że zagadnienie dopuszczalności wznowienia postępowania kasacyjnego z tego powodu, że w składzie orzekającym Sądu Najwyższego zasiadał sędzia (sędziowie) powołany do tego Sądu przez Prezydenta RP na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej na podstawie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, tj. organu, który sposobem powołania jego części sędziowskiej i składem tej części odbiega od modelu przewidzianego dla niego przez Konstytucję RP, pojawia się w związku z pismami strony (osobiście skazanego, względnie jego obrońcy) sygnalizującymi potrzebę wznowienia z urzędu postępowania kasacyjnego zakończonego orzeczeniem oddalającym kasację. Podobnie jak uczyniła to obrońca A. B., wskazuje się w tych wystąpieniach, że jest to konieczne z powodu zaistnienia uchybienia określonego w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. (nienależyta obsada sądu). Zagadnienie to, wielkiej wagi dla praktyki orzeczniczej Sądu Najwyższego, Sąd ten, orzekając w składzie trzech sędziów, przedstawił do rozstrzygnięcia powiększonemu składowi Sądu Najwyższego, formułując pytanie:

„Czy oddalenie kasacji przez skład Sądu Najwyższego, w którym bierze udział sędzia powołany do Sądu Najwyższego w wyniku procedury przeprowadzonej przed Krajową Radą Sądownictwa, której skład ukształtowano w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 3) jest prawomocnym orzeczeniem kończącym postępowanie sądowe w rozumieniu art. 542 § 3 k.p.k.?”.

Sąd Najwyższy, procedując w powiększonym składzie siedmiu sędziów, co ważne, utworzonym z sędziów powołanych do pełnienia urzędu w tym Sądzie przed 2018 r., tj. na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, której sposób wyłonienia nie budzi zastrzeżeń, postanowieniem z dnia 23 marca 2023 r., I KZP 17/22, (publ. OSNK 2023, nr 4, poz. 20) jednogłośnie odmówił podjęcia uchwały, uznając, że nie zachodzą poważne wątpliwości co do wykładni przepisu art. 542 § 3 k.p.k., interpretowanego w powiązaniu z art. 540 § 1 k.p.k. W uzasadnieniu, przeprowadził jednak obszerne rozważania, które doprowadziły do tezowanej konkluzji, że „orzeczenie o oddaleniu kasacji nie jest prawomocnym orzeczeniem kończącym

postępowanie sądowe w rozumieniu art. 540 § 1 k.p.k.". Wskazał również na implikację tego poglądu, zaznaczając, że „nie wchodzi w grę możliwość wznowienia z urzędu w trybie art. 542 § 3 k.p.k. wobec ujawnienia się jednego z uchybień wymienionych w art. 439 § 1 k.p.k. postępowania kasacyjnego zakończonego wydaniem wskazanego postanowienia” (postanowienia o oddaleniu kasacji), co odnosi się również do sytuacji, gdy takie orzeczenie zostało wydane z udziałem sędziego powołanego do Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej na podstawie wspomnianej ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. Należy podkreślić, że cytowany judykat został wydany po szczegółowym rozważeniu również argumentacji przemawiającej za odmiennym stanowiskiem, w tym nawiązującej do kryzysu konstytucyjnego związanego z działalnością Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej po 2017 r.

Jest faktem, że pogląd wyrażony we wspomnianym postanowieniu nie jest powszechnie aprobowany, o czym świadczy fakt, że później notowano przypadki wydawania przez Sąd Najwyższy orzeczeń wznowiających postępowanie kasacyjne ze wskazaniem zaistnienia uchybienia wymienionego w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. (poważane przez obrońcę postanowienie z dnia 3 września 2024 r., II KO 68/24 i inne). Nie jest to wykluczone w sytuacji, gdy w sprawie I KZP 17/22 nie została podjęta uchwała, której nadano moc zasady prawnej. Sędzia wydający niniejsze zarządzenie uznaje jednak, że orzeczenia wznowiające postępowanie kasacyjne nie dezawuuują wspomnianego judykatu. Chociaż zawierają rzeczowe argumenty, to trudno przyjąć, że wykazują jego zupełną błędność. Jak zaznaczono, zawiera on wszechstronne rozważania prawne, do których wypada odesłać Autorkę przedmiotowego pisma, nie jest też bez znaczenia, że został wydany przez powiększony skład siedmiu sędziów Sądu Najwyższego. Wydaje się, że kwestia wymaga ponownego wnikliwego rozważenia, najlepiej przez skład całej Izby Karnej, chociaż jest faktem, że istniejące w tej Izbie uwarunkowania personalne obecnie uniemożliwiają procedowanie w takiej formule. Nasuwa się też postulat jednoznacznego uregulowania zagadnienia w ramach przewidywanych zmian prawa karnego, w tym prawa procesowego.

Trzeba również zauważyć, że nie jest tak, iż dla strony postępowania kasacyjnego jedyną opcją jest zabieganie po wydaniu orzeczenia przez wadliwie

obsadzony Sąd Najwyższy o wznowienie tego postępowania. Nie jest bowiem wykluczone doprowadzenie do takiego ukształtowania składu tego Sądu, by nie budził on zastrzeżeń. Po otrzymaniu zawiadomienia o tym składzie strona może wszak wystąpić o wyłączenie sędziego (sędziów) od udziału w sprawie, co w praktyce niejednokrotnie ma miejsce. Tymczasem, jak wynika z akt sprawy V KK 482/22, ani skazany, ani jego obrońcy przed terminem rozprawy kasacyjnej nie nadesłali pisma z wnioskiem o wyłączenie sędziów, również w toku rozprawy obrońcy nie zgłosili obiekcji co do składu Sądu, chociaż nie było rzeczą trudną ustalenie trybu powołania poszczególnych sędziów do Sądu Najwyższego.

Na koniec celowe będzie nadmienić, że Sąd Najwyższy niejednokrotnie wskazywał, że gdy strona (jej pełnomocnik) wystąpi o rozważenie wznowienia postępowania z urzędu, utrzymując, iż w sprawie zachodzi któraś z bezwzględnych przyczyn odwoławczych, w razie niepodzielenia tego poglądu jest dopuszczalne wydanie przez sędziego zarządzenia o niestwierdzeniu podstaw do wznowienia postępowania z urzędu (zob. np. uzasadnienie uchwały składu 7 sędziów z dnia 24 maja 2005 r., I KZP 5/05, OSNKW 2005, z. 6, poz. 48; postanowienie z dnia 7 grudnia 2021 r., V KZ 39/21, nadto zob. zarządzenie sędziego SN z dnia 27 kwietnia 2023 r., II KO 33/23). Wobec tego wypada przyjąć, że w taki sam sposób można wyrazić stanowisko odnośnie do samej dopuszczalności (możliwości) wznowienia postępowania w danej sprawie.

Mając powyższe na uwadze, zarządzono jak na wstępie.

[WB]

r.g.